

Utbildningsinspektion i Margretelundsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1-5

Inledning

Skolinspektionen (tidigare Skolverket) har granskat verksamheten i Österåkers kommun och besökt Margretelundsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1-5 den 11 och 12 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapporering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Margretelundsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Margretelundsskolan intervjuades rektorn, lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Inspektörerna besökte verksamheten i förskoleklasserna, lektioner i årskurserna 1–5 samt den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen i Äppelgårdsskolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i Margretelundsskolan utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Margretelundsskolan	Antal elever
Förskoleklass	88
Grundskola	335

Källa: Margretelundsskolan mars 2008

I rektorsområdet ingår Margretelundsskolan, skola för elever i förskoleklass–årskurs 5, fritidshem och Äppelgårdsskolan som är en särskild undervisningsgrupp.

Denna rapport omfattar förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg beskrivs i separata rapporter avseende hela kommunens förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Helhetsbedömning

Margretelundsskolan i Österåkers kommun har goda kunskapsresultat, men verksamheten bedöms trots detta hålla en mindre god kvalitet. Skillnaden mellan olika lärare vad gäller kvaliteten på verksamheten är i flera avseenden så stor att, enligt inspektörerna, det finns risk för att eleverna inte ges en likvärdig utbildning.

De områden som inspektörerna bedömer håller en god kvalitet är främst arbetet med elever i behov av särskilt stöd och biblioteksverksamheten. Personalen i biblioteket är både kunnig och behjälplig till både elever och lärare vilket bidragit till elevernas läsglädje. Enligt personalen har intresset för läsning ökat och resultaten vad gäller bl.a. läsförståelse har förbättrats, vilket även finns redogjort i kvalitetsredovisningen.

Inspektionen visar att skolan har ett antal förbättringsområden att arbeta med där en av grundförutsättningarna är att aktualisera och implementera de föreskrifter som gäller för verksamheten i en målstyrd skola, i syfte att nå ökad måluppfyllelse.

Inspektionen visar att eleverna saknar kännedom om utbildningsmålen samt att elevernas delaktighet är begränsad. Det är inte möjligt för eleverna att ta ansvar för sitt lärande utan kännedom om utbildningsmålen och om de inte ges tillfälle att vara delaktiga gällande innehåll i undervisningen samt vilka arbetssätt och arbetsformer som lämpar sig bäst i olika sammanhang för att nå utbildningsmålen. Elevernas delaktighet måste även stärkas i skolans övergripande verksamhet såsom i arbetet med t.ex. likabehandlingsplanen och ordningsreglerna.

Både elever och personal uttrycker att de trivs på skolan men flera elever uppger att det kan förekomma kränkningar, trots att skolan dagligen arbetar förebyggande för att motverka bland annat kränkande behandling. Det är dock oklart vilka resultat skolan når i detta arbete eftersom resultaten av skolans arbete med normer och värden inte synliggörs i skolans dokumentation. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förtydliga vilka resultat den når i arbetet med normer och värden. Även skolans bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling bör enligt inspektörernas bedömning förbättras och ingå som en del i skolans kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas och att även nedan förbättringsområden behöver åtgärdas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

- Elevernas kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som behöver särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplanen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans ordningsregler har inte utarbetats under medverkan av företrädare för eleverna. (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden: .

- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras.
- Skolan bör utveckla ett samarbete med andra skolor kring grunderna för bedömning av elevernas kunskapsutveckling.
- Undervisningen bör i högre grad utgå från läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Skolans arbete med att ge eleverna förutsättningar och möjligheter till ansvars- tagande och inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll bör förbättras. Skolan tydligare bör ange läroplanens och kursplanernas mål för eleverna.
- Samverkan inom skolan bör förbättras både mellan personal och olika verksamhetsformer.
- Undervisningen bör i större utsträckning anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.
- Arbetet med att förhindra mobbning och andra kränkningar måste intensifieras.
- Skolan bör utveckla värdegrundsarbetet och säkerställa att detta arbete inte är lärarberoende.
- Skolan bör säkerställa att samtliga ämnen ges tillräckligt utrymme i undervisningen.

4 (17)

- Kvalitetsarbetet bör förbättras så att detta blir en gemensam kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat i förhållande till nationella mål.
- Rektorn bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansvärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (i procent) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Margretelundsskolan.

År	2005	2006	2007
Svenska	99	95	98
Engelska	97	87	100
Matematik	100	91	100
Samtliga tre ämnen	95	83	98

Källa: Skolans egna uppgifter.

Kommentar:

De nationella ämnesproven i årskurs 5 används bland annat som stöd i lärarnas arbete med att bedöma om eleverna har uppnått de prövade målen i svenska, engelska och matematik. I de nationella ämnesproven för årskurs 5 år 2007 uppnådde enligt

skolans egna uppgifter 98 procent ämnesprovets mål i svenska, 100 procent ämnesprovets mål i engelska och 100 procent ämnesprovets mål i matematik. Jämfört med motsvarande provresultat för de två föregående åren är detta en förbättring i alla tre ämnena. Vid samtal med lärare och elever framkommer att alla elever inte deltar i de nationella ämnesproven.

Utöver här nämnda resultat har skolan redovisat en sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 5, där andelen elever som uppnått målen är 100 procent i alla ämnen utom svenska, där andelen är 98 procent. Resultaten i de ämnena för vilka en 100 procentig måluppfyllelse redovisas måste dock ställas i relation till vad som beskrivs i avsnitt 1.2. *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* samt avsnitt 3.1 *Tillgång till likvärdig utbildning*.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtidsytande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

På Margretelundsskolan genomförs utvecklingssamtal. Både intervjuade elever och föräldrar är nöjda med samtalen och med den information som ges. Lärarna i Margretelundsskolan följer upp elevernas kunskapsutveckling framför allt i ämnena svenska, matematik och engelska. Eftersom inspektionen visar att både skolans arbete med uppföljning av resultaten och arbetet med de individuella utvecklingssamtalen behöver förbättras bedömer inspektörerna sammantaget att området *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen är det varje lärares ansvar att utifrån kursplanernas krav utvärdera

varje elevs kunskapsutveckling. I intervjuer framkommer att lärarna har olika system för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen. Lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling framför allt i svenska, matematik och engelska. Övriga ämnen följs inte upp med samma systematik. Lokala tolkningar av de nationella kursplanerna finns utarbetade som kan utgöra underlag för att följa upp kunskapsutvecklingen i olika ämnen, dock saknas dessa i hem- och konsumentkunskap samt svenska som andraspråk. Dessa lokala tolkningar används i varierande grad av lärarna och är enligt rektor är i behov av revidering. Inspektörerna bedömer därför att elevernas kunskapsutveckling inte följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt i alla ämnen.

Individuell utvecklingsplan

I grundskoleförordningen ställs krav på att läraren vid utvecklingssamtalet, i en framtidsytande individuell utvecklingsplan, skriftligt ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner och bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas så att långsiktiga mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i nationella mål. Se vidare i Skolverkets ”Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner”.

1.3 Bedömning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna,

Bedömning av området Bedömning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området *Bedömning kunskapsresultaten* är av god kvalitet. Denna bedömning grundar sig på att flertalet aspekter inom bedömningsområdet enligt inspektörerna är i överensstämmelse med författningarnas krav.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns.

Användande av nationella ämnesprov

Enligt grundskoleförordningen kan resultaten från de nationella ämnesproven användas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. På Margretelundsskolan förs, enligt både lärare och rektor, en diskussion om tillförlitligheten när det gäller resul-

taten av de nationella proven. Frågor som har väckts i samband med att resultaten jämförts i kommunen, är hur mycket hjälp eleverna vid andra skolor får vid provtillfället och huruvida alla elever ska delta eller ej. Någon samverkan med andra skolor kring bedömningsfrågor av elevernas kunskapsresultat eller exempelvis kring bedömningar av resultaten av de nationella ämnesproven finns inte. Sammantaget visar inspektionen att en diskussion kring syftet med de nationella proven bör föras på Margretelundsskolan och andra skolor i kommunen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla ett samarbete med andra skolor i kommunen kring bedömning av elevernas kunskapsresultat.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Biblioteksverksamheten på Margretelundsskolan har en viktig roll i arbetet för både elever och lärare och bedöms av inspektörerna hålla mycket god kvalitet. Elevrådet på skolan fungerar väl. Eleverna upplever dock att många frågor inte går att lösa av ekonomiska skäl. Enligt både lärare och elever genomförs studiebesök och utflykter. På Margretelundsskolan är kvaliteten i genomförandet av undervisningen sammantaget godtagbar men skillnaden mellan olika lärare vad gäller kvaliteten på verksamheten är i flera avseenden så stor att utbildningen inom skolan inte kan betraktas som likvärdig. Inspektörernas sammantagna bedömning är därför att området

Genomförande av utbildningen är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns.

Utbildningens inriktning

Enligt läroplanen ska skolans verksamhet ta sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Bland annat ska skolan sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Inspektörernas iakttagelser och uppgifter från elever visar att undervisningen i Margretelundsskolan i hög utsträckning är faktacentrerad och alltför sällan ger eleverna möjligheter att kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Det dominerande arbetssättet vid inspektionsbesöket är att använda läromedel med tillhörande övningsböcker. Eleverna uppger att undervisningen ofta är ensidig och inte ger utrymme för reflektion över vad de lärt sig. Lektionsbesök och intervjuer visar emellertid att eleverna ibland ges goda möjligheter att arbeta för att nå de olika kunskapsformerna läroplanen beskriver, framför allt i ämnena slöjd och musik.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla arbetet så att all undervisning tar sin inriktning i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot oberoende av ämne eller lärare.

Inflytande och ansvarstagande

I läroplanen anges att eleverna ska få inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. För att eleverna ska ha möjlighet till inflytande och ansvarstagande måste de ha kännedom om de mål som styr utbildningen. I inspektionen framkommer att elevernas kännedom om utbildningsmålen är bristfällig, både beträffande mål att sträva mot och mål att uppnå. Enligt eleverna informeras de visserligen om utbildningsmålen av vissa lärare men eleverna förstår inte alltid innebörden av målen och de vet inte heller vad som förväntas av dem och förklarande diskussioner saknas. Enligt samstämmiga uppgifter från de elever inspektörerna möter i inspektionen, är det lärarna som planerar undervisningen och beslutar om arbetssätt och arbetsformer. Huruvida eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet är emellertid beroende av vilka lärare de har och eleverna. Inspektörerna ser vid inspektionsbesöket exempel på undervisning där eleverna ges utrymme att diskutera val av arbetssätt och undervisningens innehåll. Inspektörerna bedömer att skolan tydligare bör delge eleverna läroplanens och kursplanernas mål. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna möjlighet till inflytande i undervisningen bör förbättras.

Samverkan för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen samverka för att skapa en god miljö för utveckling och lärande. Samverkan på Margretelundsskolan bygger i huvudsak på egna initiativ från lärare. I intervjuer och samtal med lärare framkommer att samarbetet mellan de lärare som arbetar med de yngre eleverna fungerar bättre, än samarbetet mellan de lärare som arbetar med de äldre eleverna. Flera lärare påpekar att övergångarna från årskurs 5 till 6 behöver förbättras.

Enligt lärarna finns det en svårighet i att samarbeta med fritidspersonalen eftersom

fritidspersonalen har halvtidstjänst på "fritids" och halvtidstjänst som assistent till elever i skolan och tid för samarbete möjliggörs inte. I Margretelundsskolan saknas mötesföra och kontinuerliga pedagogiska diskussioner mellan personal från de olika verksamheterna.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra samverkansmöjligheterna för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

På Margretelundsskolan finns en ambition att tidigt identifiera och vidta stödåtgärder för de elever som är i behov av särskilt stöd. Skolans rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd fungerar överlag väl. Bland annat genomförs olika tester och diagnoser i de olika årskurserna i ämnena svenska och matematik och klasskonferenser genomförs. Även själva arbetet med elever i behov av särskilt stöd fungerar väl. Detta till trots bedömer inspektörerna att området *Anpassning av verksamheten till elevernas behov*, som helhet är av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig dels på att skolan inte i tillräcklig utsträckning anpassar undervisningen till de enskilda elevernas behov och förutsättningar dels på att kvaliteten på de åtgärdsprogram som upprättas är skiftande och att åtgärdsprogram inte upprättas för alla elever i behov av särskilt stöd.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Margretelundsskolans arbete med att anpassa arbetsformer och arbetssätt till den enskilde eleven är varierande och beroende av vilka lärare eleverna har. Inspektörernas intervjuer och i viss mån egna observationer tyder på att hela klassen ofta arbetar på likartat sätt och med samma saker. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i större utsträckning bör anpassas till varje elevs behov och förutsättningar.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att ett sådant behov föreligger ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Av inspektörernas intervjuer framgår att det råder oklarhet kring när ett åtgärdsprogram ska upprättas. Vissa lärare upprättar en bilaga till IUP i stället för åtgärdsprogram och ansvaret för vem som upprättar ett åtgärdsprogram är oklart. Den särskilda undervisningsgruppen, Äppelgårdsskolan, upprättar åtgärdsprogram om elev har behov av särskilt stöd när det gäller den sociala utvecklingen, däremot upprättas inte åtgärdsprogram för elever som har behov av särskilt stöd för att nå kunskapsmålen. Övriga exempel på åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av innehåller i stora drag det som bör framgå av ett sådant program. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra rutinerna i arbetet med åtgärdsprogram så att det tydligt framgår när ett åtgärdsprogram ska upprättas och vad som ska ingå. Eftersom skolan, trots att särskilt stöd ges till enskilda elever, i vissa fall inte upprättar åtgärdsprogram bedömer inspektörerna att Margretelundsskolan inte uppfyller författningarnas krav i detta avseende.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Margretelundsskolan bedöms sammantaget vara trivsamt och i stort sett tryggt. Skolan har ett mycket väl fungerande arbete i det s.k. "Teamet" som arbetar både förebyggande och i händelse av mobbning och annan kränkande behandling. Intervjuade föräldrar hyser tilltro till att skolan hanterar konflikter på ett bra sätt. I övrigt arbetar lärare och klasser på olika sätt utifrån skolans värdegrund. Det är därför svårt att få en samlad bild av både skolans arbete med värdegrunden och effekter av värdegrundsarbetet. Likabehandlingsplanen för skolan redogör för hur skolan som helhet arbetar med förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling. Eftersom inspektionen också visar att värdegrundsarbetet inte är tillräckligt utvecklat i skolan, och varken skolans arbete med ordningsregler eller likabehandlingsplanen motsvarar bestämmelserna, gör inspektörerna bedömningen att området *Normer och värden* är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Trygg miljö

Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Enligt skolans elevenkät känner sig också de flesta elever trygga. Det framkommer dock vid intervjuer att elever inte alltid känner sig trygga i skolan och enligt lärare och elever förekommer ibland kränkningar. Inspektörerna bedömer därför att skolans arbete med att förebygga och förhindra mobbning och andra kränkningar måste ytterligare intensifieras.

Värdegrundsarbete

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar. Läraren har ett särskilt ansvar att öppet diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att värdegrundsarbetet är prioriterat och skolan arbetar med olika metoder och material. Exempelvis har några klasser på sina scheman särskilda lektionspass för att arbeta med värdegrundsfrågor. En av skolans lärare arbetar med pedagogiskt drama och värderingsövningar i några av klasserna. Enligt eleverna diskuterar emellertid vissa klasser värdegrundsfrågor enbart om något har hänt, inte annars och att arbetet med värdegrundsfrågor är lärarberoende. Inspektörerna bedömer därför att skolans värdegrundsarbete bör förbättras och skolan måste säkerställa att detta inte är lärarberoende.

Ordningsregler

Rektorn har enligt grundskoleförordningen ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att dessa utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och föräldrar. I Margretelundsskolan finns regler, men eleverna har inte varit med vid framtagandet av reglerna. Däremot känner eleverna väl till de regler som gäller i klassrummet och i vilka de känner sig delaktiga. Enligt lärarna själva ställer inte alla lärare upp på skolans gemensamma regler. Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att skolans ordningsregler är kända och framtagna tillsammans med eleverna. Det är viktigt att alla känner

sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska en likabehandlingsplan upprättas för varje verksamhet. I fråga om planerade åtgärder bör planen vara konkret och utgå från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Planen ska följas upp varje år. Planen ska vidare upprättas, följas upp och ses över under medverkan av elever. Margretelundsskolan har en likabehandlingsplan. Planen utgår inte från en aktuell kartläggning och den är inte utarbetad i samråd med elever. Planen saknar rutiner för hur elever och personal ska agera när en vuxen kränkt en elev. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen inte uppfyller författningarnas krav.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektionen visar att verksamheten i vissa delar genomförs i enlighet med författningarnas krav; exempelvis omfattningen av verksamheten i förskoleklassen, tillgång till modersmålsundervisning och mottagandet av elever. Skolans lokaler och utrustning är ändamålsenliga och eleverna har tillgång till nödvändig utrustning. Emellertid finns också ett antal bedömningspunkter där skolans arbete inte är i enlighet med de bestämmelser som gäller för verksamheten. Exempelvis ges inte alla elever möjlighet att nå målen för ämnet hem och konsumentkunskap, svenska som andraspråk ges inte som eget ämne samt att utbildningen inte är avgiftsfri. Inspektörernas bedömer därför att området *Tillgång till utbildning* är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Garanterad undervisningstid

I de nationella kursplanerna anges mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret. Sådana kursplaner finns i samtliga ämnen vilket inkluderar hem- och konsumentkunskap. På Margretelundsskolan saknas lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna i hem- och konsumentkunskap. Inspektionen visar att ämnet hem- och konsumentkunskap endast till dels kunnat genomföras på skolan på grund av lokal och utrustningsbrist. När det gäller teknik och de naturorienterande ämnena råder osäkerhet i Margretelundsskolan om undervisning ges i dessa ämnen i tillräcklig omfattning.

Inspektörerna gör bedömningen att skolan bör säkerställa att samtliga ämnen ges tillräckligt utrymme i undervisningen så att alla elever ges förutsättningar att nå de nationella målen i alla ämnen.

Valmöjligheter

Svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska enligt grundskoleförordningen anordnas i stället för svenska om eleven bedöms behöva det. Rektor ska fatta beslut om detta. I Margretelundsskolan finns ett antal elever som bedöms behöva svenska som andraspråk, men undervisningen för dem anordnas inte som ett eget ämne utan ges som stöd i svenska. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte förenligt med förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

Avgifter

I samtal med elever och föräldrar framkommer att de elever som önskar åka på en årlig skidresa under skoltid får betala 260 kronor. Resan erbjuds som ett av flera alternativ på en friluftsdag. Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I enlighet med Skolverkets tidigare ställningstagande beträffande avgifter gör inspektörerna bedömningen att 260 kronor inte är att anse som en obetydlig kostnad. Detta måste således åtgärdas.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetens sammantaget är av god kvalitet. Bedömningen grundar sig på att flertalet aspekter inom bedömningsområdet är i överensstämmelse med författningarnas krav. Alla lärare utom en har lärarutbildning enligt skolans egna uppgifter. Lärarna undervisar i huvudsak i de ämnen och årskurser som de har utbildning för, och de ges goda möjligheter till kompetensutveckling som utgår från framförallt skolgemensamma behov. Fortbildning inom områden såsom matematik och specialpedagogik är exempel på detta. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Inspektörerna bedömer sammantaget att området *Personalens utveckling och kompetens* håller god kvalitet.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet genom bl.a. klasskonferenser och arbetet i elevhälsogruppen. Registerkontroll genomförs vid anställning. Inspektionen visar dock att undervisningens inriktning mot de nationella målen varierar. Likaså finns brister i rektors pedagogiska ledarskap och rektors ansvarstagande för uppföljning av skolans resultat. Inspektörerna bedömer därför att området Rektors ansvar sammantaget är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Som tidigare påpekats i föreliggande rapport, visar inspektionen att brister och förbättringsbehov finns inom olika områden på skolan. Bland dessa kan nämnas undervisningens inriktning mot läroplanens strävansmål, elevernas inflytande och medverkan, arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Sammantaget tyder detta enligt inspektörernas bedömning på att rektorn bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan.

Rektorns ansvar för uppföljning av skolans resultat

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. Som tidigare nämnts företar Margretelundsskolan ingen utvärdering av kunskapsresultaten på en skolövergripande nivå. Syftet med en regelbunden utvärdering av kunskapsresultaten på denna övergripande nivå är att fokus riktas mot metodutveckling på skolnivå, dvs. skolans kvalitativa utveckling mot en bättre utbildning.

Enligt inspektörernas bedömning gör skolan inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella kursplanernas mål i årskurs 5 i samtliga ämnen. Det är rektorns ansvar att så sker.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Av inspektionen framgår att skolan gör uppföljningar och utvärderingar av olika slag. Som tidigare påtalats visar inspektionen att skolan inte använder sig av resultaten från dessa uppföljningar och utvärderingar på ett tillräckligt systematiskt sätt. Vidare framkommer att skolans arbete med kvalitetsredovisningen inte motsvarar de krav som förordningen ställer. Mot bakgrund av det ovan nämnda gör inspektörerna bedömningen att området Kvalitetsarbete är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att behov av förbättringsinsatser finns respektive att kraven i gällande bestämmelser inte uppfylls.

Systematiskt kvalitetsarbete

I läroplanen anges bl.a. att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. En kvalitativ utveckling av skolan förutsätter att de uppföljningar, enkäter och utvärderingar som skolan kontinuerligt genomför används systematiskt genom att resultaten analyseras i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Detta behöver ske på olika nivåer i skolans organisation och inte minst på skolövergripande nivå.

I Margretelundsskolan genomförs till viss del uppföljningar och enkäter. Utvärderingar görs bl.a. vid läsårets slut och en kommungemensam brukarenkät redovisas i skolans kvalitetsredovisning, dock utan uppenbar anknytning till de nationella målen för utbildningen. Skolans resultat analyseras inte på en skolövergripande nivå, vare sig det gäller elevernas kunskapsresultat eller effekterna av värdegrundsarbetet. Hur eventuella slutsatser från föregående års resultat inverkar på årets arbete går inte tydligt att utläsa i skolans kvalitetsredovisning. Insatser som skolan gör blir därigenom svårare att följa upp och utvärdera. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Varje skola, kommunalt driven förskola och fritidshem ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i arbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag.

Margretelundsskolans kvalitetsredovisning utgår i huvudsak från en undersökning av föräldrars, elevers och personals nöjdhet vad gäller exempelvis inflytande, kunskaper och färdigheter, normer och värden samt nöjd personal och personalhälsa. Inspektörerna bedömer att Margretelundsskolans kvalitetsredovisning brister i flera avseenden. En redovisning och utvärdering av måluppfyllelsen i andra ämnen än svenska, engelska och matematik saknas liksom en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Eleverna har inte varit delaktiga. Vidare är kvalitetsredovisningen skriven så att den svårigen kan förstås av intressenter utanför skolan, bland annat refereras till ett så kallat "cockpitvärde" utan att vidare förklaringar ges. En kvalitetsredovisning ska redovisa och bedöma skolans resultat i förhållande till nationella mål - nöjd personal och personalhälsa är dock områden som inte rymms inom de nationella målen. Kvalitetsredovisningen pekar vidare ut utvecklingsområden för skolan, vilket inte är detsamma som att redovisa åtgärder. Inspektörerna ställer sig slutligen tveksamma till att skolan baserar så mycket av bedömningar av måluppfyllelse och grund för utvecklingsarbete på föräldrars, elevers och lärares nöjdhet i en enstaka enkät. Enkäten kan, enligt inspektörernas bedömning, endast utgöra en del av ett regelbundet och systematiskt uppföljningsarbete. Sammantaget bedömer inspektörerna att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav.

Stockholm 2008-10-21

Pia-Lotta Sahlström

Sigbritt Gålnander